

Az innováció pszichológiája, avagy az ezredforduló Robinson Crusoe-ja a Kárpát-medence gazdasági vadonjában

Bánky Dániel

Emlékeztetőül

- Dr. Mérő László „Az innováció befektetői oldalának pszichológiája” c. előadása nyomán
- Egy ismert mikroökonómiai: Robinson Crusoe és Richson a két hajótörött egy lakatlan szigeten
  - A halászat, mint létfenntartás
  - A hal, mint fizetőeszköz

Emlékeztetőül a történet

- Robinson első nagy ötlete
- Richson (tőke)halai Robinson hálójába(n)
  - Hozam vs. kockázat
  - „Gentleman-ség”
- Később egy benépesült a szigeten...
  - ...Richson, mint bankár
  - ...Robinson, mint további nagy ötletek gazdája
- Nagy halászhajó
  - Érdemes-e ebbe befekteti?
  - Van-e az ötletnek ára?
    - Innovatőr és hajóskapitány
  - Versenyhelyzet van

A kérdés bevezetőül

Hogyan lehet e csendes-óceáni sziget közgazdaságtudomány-elméleti laboratóriumának gondolatébresztése mentén a magyarországi XXI. századi valóságunkig párhuzamokat vonni?

Az innováció kezdetei

- Első hal lebunkózásától a 200 évvel későbbi a RichsonRobinson Halfeldolgozó és Konzervipari Zrt.-ig
  - Fizikai szükség, kényszer
- Nyström szerint az innovációt megalapozó, kreativitást elősegítő külső, környezeti tényezők csoportjai:
  - Pszichikai biztonság
  - Pszichikai szabadság
- Birman innovációs láncolata

Birman innovációs láncolata Robinsonnál

- Felismerés
- A felismerés logikai igazolása
- Előzetes gyakorlati próba
- Viszonylag széles körű adaptáció
- A kísérleti és adaptációs tapasztalatok elemzése és általánosítása
- A pragmatikus vonások (modelljegyek) megerősítése a szükséges korrekciók útján
- A tömeges(ebb) bevezetés
- A felhasználók visszajelzéseinek feldolgozása, az újabb korrekciók elvégzése

És mi a helyzet a Kárpát-medencében?

Vegyítsük a Juan Fernández sziget steril környezetét a civilizáltsági és gazdaság-kultúrai kérdésekkel!

Hogy alakul a szereposztás mifelénk?

- Miért van nálunk máshogyan, mint a szigeten?
- Kik nálunk a Robinsonok?
- És kik a Richsonok?
- Tudunk-e mit kezdeni vele, ha egy kicsit több a halunk, a megélhetéshez okvetlen szükségesnél?
- Bele tudunk-e törődni, hogyha nem jár többletjuttatás az ötletünkért?
- Nem „dugul-e be” a fantáziánk abban a pillanatban, amikor egy kicsit jobbra fordul a sorunk?

Magyarországi Robinson?!

- Töri-e hálószerűen a fejét?
- Felméri-e a részére folyósítandó tőkehal-kölcsön visszafizetésének reális lehetőségét?
- Képes-e tisztelni mindeközben Richarsont?
- Van-e ereje arra, hogy bizalomerosítésként fekvőtámaszokkal bizonyítson?
- Csak szeretne vagy tud is hajóskapitányként megfelelni?
- Mire megy a többlet-hallal?
- Elfogyasztja jóízűen vagy elosztogatja?
- Esetleg elássa vagy körültekintés nélkül jól-rosszul feldolgozza?
- Az amortizálódó halászhajót pótolja-e, vagy kiállítja az első bevételét „bizonyítandó” luxusjachtot a kikötőbe?

Az innovatív kultúra (Csath Magdolna)

- Bátorítja a változtatást és a kockázatot
- A kreatív, vállalkozó típusú emberekre épít
- Főbb jellemzői:
  - Ésszerű változtatásokra törekvés
  - Aktív alkalmazkodás
  - Jövő sikereinek következetes előkészítése
  - Uralkodó nézetek és a napi értékek innováció-centrikus elrendeződése,
  - Fejlesztési sikerekkel kapcsolatos általános meggyőződés kialakulása
    - Azaz: az innováció egyik legfontosabb szubjektív feltételének tartott „győző attitűd” eluralkodása
  - Központosítva szabályozott

A bürokratikus kultúra (Csath Magdolna)

- Legfőbb jellemzője:
  - Újítás ösztönzése felülről történhet
    - Rendszerváltás előtti Magyarország

“Gentleman”-ség

- Van-e befektetés, ha az ötletnek nincs magas ára és nem lehetséges az óriási profit?
- Saját jólétünk a fontos vagy esetleg a munkahelyteremtés is?
- „Halászunk le” mindent, majd álljunk tovább?
- Hol kezdődik a gazdálkodásnak az a szintje, amikor az ember elfeleli azt, hogy a napi betevő megszerzéséért harcol?

“Gentleman”-ség keletre

- Természeti és „mesterséges” tartalékok felélése
- Olcsó a nyersanyag
- Nem kell a drága szakképzés vagy olcsó a meglévő szakképzett munkaerő
- Olcsó a telephely
- Megengedett a környezetszennyezés
- Nem igényel nagyobb befektetést az infrastruktúra
- Felveszi az árut a környező piac
- Nem jelentős a konkurencia
- Vállalkozást dédelgeti esetleg a politika is

→ befektetések keletre vándorlása

Hozam és kockázat

- Nem mellérendelt tényezőkké válnak a valóságban
- Hozam időpreferáltságából durva kockázati tényező válhat
  - Ez nem érthetetlen, de baj!
  - Az üzlet nem „lóverseny”!
- Magyarország egyszerű, passzív és átmeneti részévé vált a befektetési színterek keletre vándorlásának

A magyar elme

- Verseny- és piacképes tudósok
- Külföld régóta fejt ki vonzerejét a magyar elmék iránt
  - Mi ennek az oka?
- Behatárolt lehetőségek ösztönzőleg hatnak az innovációra
  - Hogyan változik az innovatív kedv, ha a határok tágulóban vannak?

Abraham Maslow modellje

5. Önmegvalósítás

(az egyén lehetőségeinek minél teljesebb kifejlesztése)

4. Az ember szociális státusza

(figyelem, elismerés, megbecsülés)

3. Szociális viszonyok

(szeressék az embert)

2. Biztonságos környezeti feltételek

1. Fiziológiai szükségletek

(táplálék, víz, hőmérséklet, szex)

Maslow nyomán

1. Az üzleti vállalkozás pusztta léte és túlélés esélye
2. Stabilizált és konszolidált piaci környezetben a vállalkozási kedv fenntartása
3. Kapcsolatok rendszere megszilárdul, hangulati megalapozottság a következő szinthez
4. Innovatív továbblépés igénye
5. Kreatív továbblépés szándéka
  - Visszahatóan erősíti az alsóbb szinteket
  - Haszon

A „mi szigetünkön”

- Hiány a jó feltételrendszerben és a biztonságban a mai magyar gazdaságban
  - Befektetők, vállalkozók, innovátorok számára
- Csökken a költségek tervezhetősége
- Nehezen behatárolható a megtérülési idő
- Kiszolgáltatott és korlátozott az üzleti tevékenység

→ fogy a bizalom nő a kockázat

Az innováció pszichológiája, avagy az ezredforduló Robinson Crusoe-ja a Kárpát-medence gazdasági vadonjában

Bánky Dániel